

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար
Տարեկան 12 Տր.
Վեցամսեայ 6 »
Արժամատուանի
համար տարեկան 15 »
Վեցամսեայ 8 »

Անտիկայի համար
Տարեկան 3 Տր.
Վեցամսեայ 1.50 »

Շանուցեան տղոց անու
թիւ երեսին համար 40 ս
խի վերջին երեսի հա
մար 20 սանթիլ է. երե
ֆեկ աւելի անգամներու
համար 20 0/0 գեղջ կըլ
լայ

Վառճաշի համար ձեռք 40 սանթիլ

ՉԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂՍՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿՐ. ՀՐ ՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՉՈՐԵՔԵԱԲԹԻ ԵՒ ՃԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ դրկեյ
Խմբագրութեան հաս
ցիին .

Редакция на вѣстникъ
„Шаржумъ“
Варна

Redaction du journal
„Charjoum“
Varna (Bulgarie)

Արժամատուանի համար
ձեռք
(20 ՍԱՆԹԻՐ)
Պուշկարիոյ համար
ձեռք
(15 ՍԱՆԹԻՐ)

Գրութիւնք եւ չեկ տրուիր

ԲԱՆԻՈՐԸ

Հիտու աշխարհի գաղտնիքն անկալ,
Կաւառի պարկեզս հայ բանւորը ժիր.
Ձի հոն՝ հայրենի երկրին մեջ չըկայ
Այ սպրտուս: Եօթի եւ անկն իժիր:

Անբար կը ճային այժմ իր ճանրուն
Իր ֆաղսած, սժգոյն շանկը մանրիկ.
Կը շարժեն մըսած քարերն օրն իրուն.
«Ե՛կ, հաց քե՛ր մեզի, Ե՛կ, շուս Ե՛կ, հայրիկ»:

Մինչ ապրիլն քշուտ բանւորը օրստը
Շրքեցաւ երկա՛ր անգործ ու խոկուն.
Հոս ու հոն դիմեց, աղեւսն իզոք,
Անօթի ծարաւ միկնչեւ իրիկուն:

Շարքերն անցան շրջուած, յուսանաս
Անհոն եր վիշտը, քառասանֆն ու ցաւ,
Ե՛ք օր մը յանկարծ մի հայ ֆարսիւս
Այ փրկեց զինքը. «Բեզ գործ կայ», քաւ:

Ու հայ բանւորը հիսու անհամար
Ժայռեր կը կրէր ըր պատերն իջեր.
Վասնզի հարուստ մեկ ջոջի համաւ
Շրքեց, հոյակապ պաշտս կը շինուեր:

Այ ինչպիսի ուրախ կաշխատէր հիսւս
Փայռիկ կտոր շայկած ֆա՛սկին,
Կարձեւ կը տեսնէր իր հոգեկրկնայ
Լանկեր յայտոյ՝ իր ծընողին ու կին:

Պիտի վճարէր պարտքերն ու հարկեր,
Ու կրկին զանաւ երկիրն երկեւաւնդ.
Նորեւ պիտի վարէր, մըշակէր, հիւրկեր
Արքը պապեկնի, իր հոյն արգաւանդ:

Բայց միկնչեւ լրոնիկ հրճուէր սրտանդ.
Յանկարծ վար ինկաւ բանւորը հոմկու.
Եւ ուսին շայկած այդ ֆօրն անպիկն
Պատնեց, մեղքն իր գանկը երկու:

Մեռա՛ւ ճգնուած իր քեռեկ անի
Գրաստի մը պիտ անկնչեւ: չնչիկ
Եւ իր արխունով անկեց ծիրանի
Շրքեց պաշտը՝ անկնձ աղա՛ս ջոջին:

Անբար կը ճային այժմ իր ճանրուն
Իր ֆաղսած, սժգոյն շանկը մանրիկ.
Կը շարժեն մըսած քարերն օրն իրուն.
«Ե՛կ, հաց քե՛ր մեզի, Ե՛կ, շուս Ե՛կ, հայրիկ»:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՃԵՄԵԱՆ

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Քանի՛ քանի՛ անգամներ ար
գէն խնդրած ենք մեր համակ-
ընդի աշխատակիցներէն որ՝ երբ
ո եւ է նիւթի վրայ թերթին մէջ
հրատարակուելու համար յօդ-
ուածներ կը զրկեն մեզ. պէտք
է որ գրուած ըլլան անոնք, յօ-
դուածները, կարելի եղածին
չափ համառօտ, ամփոփ և հիւ-
թեղ:

Խնդրած ենք նոյնպէս որ այդ
յօդուածները գրուած ըլլան մա-
քուր, լինթեռնի գրով և թուղ-
թին մէջ երեսն վրայ միայն:
Սակայն մեր աշխատակիցնե-
րէն շատերը, առանց ուշադրու-
թիւն դարձնելու մեր ըսածնե-
րուն, տակաւին կը շարունակեն
մեզ խրկել բոլորովին անիմաստ,
բուն նիւթէն գուրս, անընթեռն-
լի գրերով և թուղթին երկու
կողմն ալ գրուած երկայնապա-
տում յօդուածներ:

Ըսենք անգամ մըն ալ թէ յօդուած
մը՝ որ պէտքի ըլլայ աղբու և օգ-
տակար՝ հասկ չէ անպատճառ
թերթեր լեցնել, զանազան ա-
ւելորդ մանրամասնութիւններու
մէջ մտնել և բոլոր յարակից պա-
րագաները շոջափել:

Մենք չենք կրնար չգովել այն
եռանդը, գրելու այն տենչը,
որ ունին մեր աշխատակիցները
և մեր համակիրները, օգտակար
ըլլալու համար թերթին՝ հետե-
ւարար և ընթերցողներուն:

Բայց նկատի առնելով մեր
թերթին շատ սահմանափակ ծա-
ւալը և այն անհերքելի ճշմար-
տութիւնը թէ՛ թերթի մը շա-
հեկանութիւնը կը կայանայ ա-
նոր նիւթերուն պէպիտութեանը
մէջ մեզ համար անկարելի պի
տի ըլլայ՝ հրատարակութեան տալ
բոլոր այն ընդարձակ յօդուած-
ները՝ որ մեզի կը հասնին թուղ-
թուած՝ անփոփոխ, տառակաւ նոյ-
նութեամբ տպելու ջերմ յանձ.
նարարականներով և գառն բո-
ղոքներով որ խմբագրութիւնը

իրեն թոյլ տուած է եղեր Պ. յօ-
ադուածագրին ուրիշ մէկ յօդու-
ածին մէջ բառեր փոփոխել:

Միւս կողմէն խմբագրութիւն
մը ժամանակ շունենար երկար
բարակ զբաղելու իրեն խրկուած
նամակներուն անվերջ սրբագ-
րութիւններով: Խմբագրութիւն
մը մանաւանդ չկրնար բոլոր այդ
նամակները նորէն գրել և այն-
պէս յանձնել գրաշարներուն:

Ստիպուած ենք ուրեմն անգամ
մըն ալ խնդրել մեր յարգելի
աշխատակիցներէն, որ եթէ իս-
կապէս կուզեն օգտակար ըլլալ
մեր թերթին և հանրութեան՝
ուշադրութիւն դարձնեն մեր-
ըսածներուն և միւս կողմէն դժ-
ուարութեան չմտնեն խմբագ-
րութիւնը: Հակառակ պարագա-
յին թող չվշտանան մեզ, եթէ
առանց կարեւորութիւն տալու և
ցաւելով նետենք իրենց յօդ-
ուածները մեր «զամբելզը»:

ՀԱՅ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վաղուց է որ հայր ասիական ա-
մենակոպիտ բռնակալութեան մը
ծանր լուծին տակ կը հեծէ. վաղուց
է որ անիկա ստրուկ է եւ ամէն ի-
րաւունքէ զրկուած, վաղուց է որ
չարաչար կը հարստահարուի ու կը
խոշտանգուի, սակայն հայը ամենէն
աւելի դարուս վերջի կիտուն մէջ կը
զգայ իր վիճակի բոլոր անտանելի-
ութիւնը, իր ցաւերու խորութիւնը,
իր գոյութեան վտանգումը:

Ու այլեւս սթափած՝ ընդոտ ոտ-
քի ելած է բոլոր սրտով ու բոլոր
ուժով մաքառելու համար զինքը
կաշկանդող, խեղդող պայտաններուն
դէմ: Ահագին ուժի մը հանգէպ ան-
հաւասար պայքար մըն է որ կը մղէ
եւ արդէն հայ ժողովուրդը վերաւոր
ու պարտասեալ է, բայց տակաւին
հոգեով արի ու անվհատ կը մնայ,
իր զոհողութեանց ծանրութեան,
վնասներու մեծութեան չափով հա-
յուն հոգեկան կորովը կարծես աւել-
ցած է հիմա, եւ ամէն ատենէ աւել-
լի վճուակներէն որոշած ըլլալ կը
թուի քանդելու աշխատիլ այն անի-
րաւ կարգն ու սարքը որ կը տիրէ
Թուրքիոյ մէջ: Այլեւս հաստատ հա-
մոզուած է որ ստոր համակերպու-

նայեալն է, որ ուսանողական բոլոր քաղաքավար դիմումներուն շատ մեծ յարգանքով պատասխանած է և Այս վերջին երեկոյթ-նուսագահանդէսին առթիւ նուազ փայլուն ընդունելու թիւն մը չէ ըրած, ուսանողական գիմումին, Փարիզի մէջ կան ուրիշ շատ հայեր եւս, զոր, պ. Էգնայեանէ վերջ, կարելի է այս տեսակէտով իբր օրինակ թուել: Աւրեմն, մեր ուսանողները թո՛ղ գիտնան, ասկից վերջ վարուիլ Փարիզի բոլոր դասակարգի հայերուն հետ, որոնց մէջ կը գրանուին, անկասկած միտք պղտորող ժամկոչներ, սիրացուներ և հնուկարկաններ եւս:

Ուսանողական երեկոյթը կազմակերպելու համար գիմում եղաւ մասնակցութեանը հայ երգիչներու: Այս առթիւ ըսենք որ Փարիզ կը գտնուին, հիմա, երեք հայ երգիչներ: Պ. Գ. Դաւիթեան, Գ. Պոյաճեան և Ամիրեան:

Պ. Ամիրեան այն երգիչներէն է որ փոխանակ իրենց հայկական տաղանքը զարգացնել աշխատելու, կաշխատին հայկական որ և է բնութարարութիւն ունեցող սիրուն կազմակերպութիւն կամ հայկական արուեստը փայլեցնելու սահմանում որ և է հանրային արատաշարութիւն խալաւնելու: Այդ պայմանը, որուն երգիչի ընդունակութիւնը չափազանց վիճարանելի է, միեւնոյն վասնզանք հորուած որ զեց տայ ուսանողական այս վերջի երեկոյթին, ու եթէ բարոյապէս չյաջողուցաւ, գոնէ, ի մեծ միտքով արտիստներն, նիւթապէս հիւսնալի կերպով յաջողեցաւ հարուածել: Ուսանողական կոմիտէն փորձով համոզուած, իսպառ հրատարած էր այն գաղափարէն թէ՛ կարելի է Ամիրեանի, իբր հայի և «միայն հայի», մէկ ճշգրտեմէն օգտուիլ, ու այդ պատճառաւ այ պ. պ. Դաւիթեանի և Պոյաճեանի աջակցութեանը կը գիւժէր երեկոյթի մասնաւորապէս հայկական մասի կազմակերպութեան համար: Պ. Ամիրեան կը յաջողի, յետին մաքրութեամբ, պ. Դաւիթեանի սիրտը շահել և կազմակերպութիւնը լիովին ստանձնելու պահանջով թիւնը տայ: Օրեր կանցնին, շաբաթներ կը սահին ու վերջ ի վերջոյ Ամիրեան ամենախղճուկ ծրարով մը կը ներկայանայ Ուսանողական կոմիտէին, որ մեծ սրտով մը վարձած էր փոստատը երեկոյթի մը կազմելու յուսով: Եւ այդ պահուն պ. Ամիրեան յանկարծ կը հրատարակ երեկոյթին մասնակցիլ և կը ջանայ նշին իսկ մէկ երկու երգիչ ալ իր հետ հրատարակել: պատճառը, որովհետեւ Մէկ ժ.Ա.Մ. իրեն ուշ հաղորդած էր սրահին արամազակիլ օրուան փոփոխութիւնը, ու պ. Դաւիթեան իրմէն առաջ իմացած է այդ բանը: Ահա ասիկ ձեզի ողորմելի Տի՛ Պ. մը, որ կոչուած կը կարծէ ինքզինքը հանրութեան օգտակար ըլլալու, և որ իր անբաղաւանդի գաճաճ տաղանդով, կուզէ փոխադրուիլ անասան հայտնաբերով մը հաւաստիլ պ. Դաւիթեանի նման լուրջ և համեստ արքիւսի մը: Ուսանողական Գարծ. մարմինը բնակարարութեան թիւքց այդ արտին վրայ, բայց իր այդ թիւքց գնեց ուսանողական գաճաճ 300-500 Ֆրանքի վաւով մը: Փոխանակ սոսակները ծախելու, Գործ. մարմինը սկսաւ արթնանալ փնտռել, ու իր կազմակերպած փայլուն երեկոյթը, դժբաղդարար աշխարհի ծանօթ, իր բարի-ձաղկոյթեամբ, Ամիրեանի մը շնորհիւ, փայլուն հասոյթ մը շտաւ:

Երեկոյթին հայկական մասը շատ խնամուած էր:

Պ. Դաւիթեան կամ Դաւիթով (պարիթօն) երգեց, զմայելի յաջողութեամբ, հայկական երգեր և Ջայթր-վաքի (յուժուր և քօս) մեղիտին: Չենք կրնար գովասանքով շխտել այդ հայ երգիչի վրայ, որ իր արուեստագէտի անգնատեղի ընդունակութիւններուն կը միացնէ քաղցր բնութարարութիւն մը, միշտ օգտակար ըլլալու պարտականութիւն մը: Աւաջին անգամն է, կրնամ բսել, որ չունի յաւակնոտութիւն և ունի արժանիք, կը չնշտեմ այս կէտին վրայ, որովհետեւ Ամիրեանը «արպոր» պատկանելի առատութեամբ մը՝ ետ ու զեռ կուգան ամէն տեղ: Պ. Դաւիթեանի գեղեցիկ հարուած մը եւս չի նսած է իրեն՝ Փրանս սցիներու մէջ, ու իր անուըր նուազ հաճոյքով չէ որ կը կարգաւք մտադիր առաջնակարգ հանդէսներու մէջ:

Պ. Գ. Պոյաճեան, որ հայկական ժողովրդական երգերը իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է, երգեց իր «Թէնօր» հուժկու ձայնովը «Իմ սիրելի դաւակոնք»-ը, «Այ վարդ», և այլն: Ահա տակ ուրիշ հայ արթնատը մը եւս, որ կաշխատի մէկ-երկու ասորիէ ի վեր, անձայն ու անշուշտ, Փարիզի Գոնսէրվոթուանին մէջ, ու կը պատրաստուի ներդրանակուած ժողովրդական երգերու գեղեցիկ հաւաքածոներ հրատարակել, զորք մը, որ այնքան անձարակօրէն սկսաւ երբեմն պ. Լ. Եղիազարեան, որ այսօր «տիրացի»-թեամբ իր հացը կը ճարէ Ռուսաստանի մէկ քաղաքին մէջ, և կը հրատարակ Ամիրեանի մէկ փայլուն նմուշը:

Հայ արթնատներէն անմիջապէս յետոյ կարծէ յիշատակել Օրիորդ Պրիֆոն, որ իր քաղցրահնչիւն ձայնովը ու արթնատի անգնատեղի ձերքովը երգեց «Արի իմ սոսկալը», ու արժանացաւ որոտընդոտ ծափահարութեան: Որքան հեռոյ է լսել զմայելի ներդաշնակութեան մը խաղերու մէջէն, հայերէն բառերու մեղմանուշ արաստանութիւնը՝ օտարի մը, Փրանսուէրի մը բերնէն, Լսած ենք միշտ մեր հայրենակիցներէն օտարեկաններ ու իստած ենք մեր կարգին գանձք, ու անասուած ժողովուրդի մը լեզուն, հայերէնը, լսել յանկարծ օտար բեմի մը վրայէն միթէ՞ ամէն յուզիչ թելազրուիլնը չի ներգործեր մեր ամէնէ փափուկ ու զգուած զգացումներուն: Այդ հիանալի երգչուհին որ ամէնէ մեծ դերը խաղաց երեկոյթի թէ կազմակերպութեան և թէ ներկայացման մէջ, երգեց եւս կիւլի իր իր սիֆիլիսիկ եւ փոսիթը և վայս ջը Պիւկրիլը: Մասնակցեցաւ երկնայն և քառաձայն երգեցողութիւններու:

Օր. Լան և օր. Գահէօն (Գոնսէր-Քոնտէն) իրենց տաղանդի փայլուն ապացոյցը տուին, չափազանց ներգաշնակ կտորներու երգեցողութեամբ: Հայուհի մը, օրիորդ Պայայեան, դաշնակի վրայ անց Տիգրանեանի ներդաշնակած Պայեանի թիւրտը և Բարդիլիս ջը պարը: Օրիորդին անկերպի ճարտարութիւնը եւ արուեստագէտի հոյակապ զարգացումը հանդիսատեսներու կրնակի որոտընդոտ ծափահարութիւններով միայն կուզէր բացատրել հոս: Օր. Պայայեան ուսանահայ մը, օտուած է անտարա-կայս իր արուեստին հարկաւոր ամեն հարգազուտ ձերքերովը:

Երեկոյթը արդէն իր հրապուրան-

քին դազաթնակէտը հասած էր երբ բնին վրայ բարձրացան երգելու համար վէրտի քառաձայն Ռիկորթօն Օրիորդ Պրիֆօ եւ օրիորդ աը Մանն (Փարիզի Օրիորդ Գոնսէրվոթ-էն), պ. պ. Պոէտր (Օրիորդ Գոնսէրվոթ-էն) եւ Դաւիթեան:

Դարձեալ Փիւքսիսի Լա վի ջը Պոնիւր (Երկնայն), օրիորդ Պրիֆօ եւ պ. Պոէտր, եւ վերջապէս Մասնէի վերջ աը Լահօրը (Երկնայն) Օր. Պրիֆօ եւ օր. Գահէօն:

Ի՞նչ յաջողութիւն չգտաւ նաեւ Փրանսուցի ջութակահար մը պ. Ռիվէլ:

—Այս գեղեցիկ նուագահանդէսին թողած տպաւորութիւնը այնքան ցընցած էր հոն ներկայ եղող հասարակութիւնը՝ որ շատեր խոտացան ապագային հաճոյքով կարելին ընել աւելի մեծ հասոյթ մը ապահովել ուսանողական մասուկին: Եզան ուրիշներ եւս, որոնք անհամարութեամբ բաղձնեք յայտնեցին նմանօրինակ ուսանողական երեկոյթ մը ստրբուած տեսել, քիչ ժամանակէն:

Ուսանողները իցիւ թէ գիտնան լուսապէս օգտուիլ իրենց շուրջը արթնացած այս հետաքրքրութեան, հաւաքական գործունէութեան մը լաւաբուն ապացոյցը տալով: Միթէ՞ այս կարգի երեկոյթները կազմեցիկ անթիւր չեն ներկայացնել հայու զգացումը ծաւալելու իրենց բնադաւառէն հետեւ ապրող հայերու սրտին մէջ, ու միեւնոյն ատեն փայլուն օտարներու առջեւ թէ՛ իրենց ազգային արուեստի ցոլաբարութեամբ, եւ թէ՛ գործօն համերաշխութեամբ:

Մ. Պաղտասաեան

Հնգուկն Ան Ընկերներ

«Ինչ մը գաւտողութիւն» ունենալը բաւական է համոզուելու համար թէ, Հնչակեաններին նախկին պնակալէչ Սուլթանի և նրա արժանի արքանեակներին ձագուկ Չիթիին իր սուտերու և կեղծիքներու տոպրակին մէջ աւելացնելով մի ուրիշ սուտ եւս, ինք իրան ձգում է ստույթիւններին, կեղծիքներին և սոսկալի հակասութիւններին մէջ:

Պատուելիին «քիչ մը գաւտողութիւն»-ին երկար պատասխանելը մէկ կողմ թողնելով, միայն առնենք օտ կէտը, թէ «ես խոյս տուած եմ» եղել է: Փափազեանի դաւադրական նամակին հրապարակային քննութեանը, Օրիորդ տուելի մի քիչ իւզահարուցեց էլի, ինչո՞ւ այդչափ ստորնանում էք. ես ե՞րբ խոյս տուցի չէ՞ որ եթէ խոյս տուած լինէի նամակը բնաւ ցոյց չէի տալ՝ բաւականանալով միայն գողուելի անկէլենները կարգալով, ու երբ 30 հոգի ի ներկայութեամբ կարգացի այդ նամակը նոյն ժողովում խոտացայ նաեւ հրապարակել եւ արդէն դրանից տուջ էլ այդ նամակի բովանդակութիւնը ճրատարակուել էր Ամերիկայի Բ. պատգ. ժողովի յայտարարութեան մէջ: Աւրեմն դուրս է գալիս պատուելի, որ ստուած էք, որովհետեւ ձեր շահը

այնպէս է պահանջում. եթէ ոչ ինչու՞ համար նոյն ժողովում իմ լուսածնեքը այսօր տարբեր կերպով էք թարգմանում: Պատուելի, խորհուրդ եմ տալիս ձեզ մի անգամ էլ աչքէ անցնել ամերիկայի պաշտօնական յայտարարութիւնը, և դուք կատանաք ձեր պատասխանը: այնտեղ պիտի տեսնէք Կ. Փափազեանի նամակին ոչ թէ վերջին մասը միայն, այլ կարգազգէք ամբողջութիւն «ահա թէ ինչո՞ւն» և ի զուր տեղը մի ճգնէք հաւատացնել թէ՛ Սաղունի, Երգումանեանց կեղծութիւնը Արզումանեանցի նամակին ազդեցութիւնը մեղմացնելունը պատակաւ կեղծեր է եղեր Կ. Փափազեանց նամակը: և եթէ այդ նամակը «Սաղունի» Արզումանեան կեղծութիւնը կողմից թիււած մի կեղծ գրութիւն էր ինչո՞ւն: Փափազեանը չի հերքեց մինչեւ օրս էլ պապանձուել մնացել է. իսկ դու, խեղճ մոլորեալ պատուելի, որ նրա հետ դարձար Սուլթանի անտրգ գործիքը և քս տխմարութիւնով ու տղիտուութիւնով ընկար այս անելանելի լարիւրիւթոսի մէջ, Դու ինք էլ չես իմանում ինչ անելիք մի անգամ աչքերդ ետ դարձրու և յիշիր միլիպոպօլը, յիշիր թէ ինչպէս խոյս տուցիր ինձ հետ գէմ առգէմ գալու ու բացատրել. յիշիր Բուրգալը, այնտեղ հաղարուձէկ հակասական սուտեր խօսելիք և Սուրէնի առջեւից փախուտ աւաղ, Յիշիր Վառնան և դարձեալ մեր ժողովը, որու մէջ դու ինքդ քս բերանով խոտովանեցար թէ կեղծութիւնը և կեղծ հնչակ հրապարակելու հրահանգ տուող ինքդ ես եղել: մէկ ուրիշ տեղ էլ յայտարարում ես թէ «Սաղունի Արզումանեան խմբակն» է եղել կեղծութիւնը քաճանդը, Արգ. քո ո՞ր մէկ խօսքերին հաւատք ընծայենք, խայտաբղէտ պատուելի: ինչո՞ւ ինքդ կորուսել ես, ինչո՞ւ այդ սարքած ժողովներդ և պատուելիական ճառերդ իրար հակասող ողորդ. ահա վերջին անգամը լիւնելով քեզ կասեմ. ինձ ուղարկող կեղծութիւնը բաւական է որ լրտեսներով կազմուած չէ իսկ ինչ վերաբերում է Փափազեանի նամակին և ձեր գողութիւնները ապացուցանող սօքիւմաններին, արդէն մէկը միւսի յետեւից երեւան են գալիս. աչքդ չսրս բաց և պիտի տեսնես. իսկ եթէ չես ուզում աեսնել մեղաւորը ես չեմ այլ քո տխմարութիւնը: Այժմ առիթը բաժինը, դէ գնա մարսէ, իմ ժամանակը շատ սուղ է:

Ռ. Կարապետեան

2 6 4 0 8 8

Թիւրիմացութիւններու տեղի շտապու համար հարկ կը համարինք յայտարարել թէ «Շարժում» մի մէջ երեւցող «Շաւարշ» և «Վ. Շաւարշ» ստորագրութիւնները տարբեր անձնաւորութիւններու կը պատկանին:

Խնդր.

ՍՏԱՆՈՒՄ ԿԱՄԱԿ

Պօլսէն նամակ մը ստացայ հետեւեալ հասցեով. Տիգրան Աճէմեան, Ռիւ Պապէլ-Քարաթիւ և Օ. ՅՅ Փոռաբէթը Պ. Փորթուքչեան Մ. Հրանդ Փորթուքչեան, զոր ես չեմ ճանչնար, կրնայ անձամբ կամ նամակով դիմել ուղղակի «Շարժում» թմբագրութեան՝ իր նամակը իրեն յանձնուելու կամ խրկուելու համար:

Տիգրան Աճէմեան

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(Շրջաբերական նամակ)

Ընկերներ,

Ներկայ 1903 թւի Համագումարի շտապում ենք հաղորդել Ձեզ Լիւզոր Կոմիտէի և Կարգադիր Յանձնաժողովի հետեւեալ եզրակացութիւնը.

- ա) Որ «Միութիւնը» ունի քսանից անդամներ, որոնք որոնք մարտի 1-ի Շրջաբերականով հրաւիրուած էին մինչեւ մարտի 15-ը ձեռնարկել պատգամաւորներին ընդ թեան, որ պարտաւորակա է:
- բ) Որ մինչեւ այսօր, մարտի 28, քսան մարմիններէ չ'որսն են միայն ընտրել պատգամաւորներ (Պարիզ՝ 2, Բեռլին՝ 1, Դարմաշատ՝ 1 և ժընէվ՝ 3), մի թիւ, որ անհնար է դարձնուի Համագումարի բացումը:
- գ) Որ Համագումարի բացման համար անհրաժեշտ է տեղական մարմիններին գտնել պարզ մեծ ամասունութեան ներկայացուցչութիւնը:
- դ) Որ Բրիւսէլի ոստիկանութիւնը, որին տրուած է պաշտօնական դիմում, մինչեւ այսօր էլ չէ յայտնուի իր թոյլտուութիւնը Կոմիտէի գումարման համար

Որոշվեց՝
ա) Յետաձգել ներկայ Համագումարի բացումը, որ պիտի տեղի ունենար ապրիլի 1-ին, և հաղորդել այս մասին ի գիտութիւն «Միութեան» բոլոր անդամներին:

բ) Ձեռնաս չլինելով որոշել նոր Համագումարի տեղը ու ժամանակը, զիմել ուսանողութեանը մի յատուկ Շրջաբերականով այդ խնդիրը պարզելու համար:

Խնդրում ենք այնպիսի քանակականներին շտապով հաղորդել այս Շրջաբերականը բոլոր ընկերներին:

Ընկերական բարեկեցութիւն
Լ.Ս.ԶՈՐ ԿՕՄԻՏԷ,
ԿԱՐԳԱԿԻՐ ԹԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

1903, մարտ 28
Ժ ը ն է Վ

Հասցէ՝ Իւնիօն Տէ Գեղիսիանդ Արմենիէն Տը Ղեճոր, Բիւ Տը Ղեճոր-Տը-Ղեճոր, 2 ժընէվ (Սուիս)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՐՈՆԻԿ

Պօլսոյ ազգային հիւանդանոցի օգտին մեծ նուագահանդէս մը տրուել է և 1000 ոսկիի մօտ հասոյթ մը գոյացրել է:

— Երուսաղէմի վանքին մէջ տեղի ունեցեր են կարգ մը անպատշաճ միաբանական արարքներ ու հակառակութիւններ դպրոցական ու եկեղեցական վէճեր: Այս մասին Երուսաղէմի ուխտաւորներէն Պօլսոյ պատրիարքարանը բողոք մը հասած ըլլալով խառն ժողովը որոշեր է Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքին մատուցանել ամեն աջակցութիւն ու դիւրութիւն, որպէսզի կարենայ օրինաւորութիւնը վերահաստատել և ուղղութեան բերել այդ խայտառակութիւններու հեղինակ մեծ. ինք վարդապետները, իսկ եթէ Երուսաղէմի պատրիարքին առջեւ նոր խոչընդոտներ յատուցուին այն ատեն հարկեցածը պիտի ընէ եղբր կեդրոնական վարչութիւնը ինքը:

— Տ. Վահան վրդ. Յակոբեան որ Պուլկարիոյ հագեւոր հովիւ կարգուած և զեռ մեկնած չէր՝ խառն ժողովէն առաջարկուել է իրեն Ս. Զատիկէն առաջ իր վիճակը գտնուելու:

— Մաղթենք որ ասոր գալուստն ալ իր նախորդինին նման միայն «փրկու» և «կէօզլէմէ» ուտելու և յոյժովուրդն ալ իրար ձգելու համար չըլլայ:

— Պօլսոյ Ազգային հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը որոշեր է վաճառատուն մը բանալ այն ապրանքներուն համար, որոնք մեծ յաջողութեամբ կը պատրաստուին Հիւանդանոցի Որբանոց-Արհեստանոցը ներմուծուած կահ կարասիքի, զերձակութեան, ուստայանկութեան, աթոռաշինութեան և կոշկակարութեան ճիւղերուն մէջ:

— Կիլիկիոյ նորընտիր կաթողիկոս Ամեն. Տ. Սահակ Սրբազան, որ արդէն Սիւս հասած է, իմօտոյ Պօլիս պիտի երթայ եղբր իր հասարակական շրջանները մատուցանելու Սուլթանին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

«Վէչէրնա—Բօլթա» թերթը Պօլսոյ իր լիզմակցէն կը տեղականայ թէ Բարձրագոյն Զինուորական Յանձնաժողովը վերջերս շատ մը արտակարգ նիստեր ունեցեր է Երևոյզի մէջ, ինորհրդակցութեան գլխաւոր նիւթերէն մէկն է եղբր որոշ կէտերու վրայ Ալպանական ապստամբութեան մը հաւանականութիւնը, Փաշաները

գիտնալով որ Սուլթանը հակառակ է ալպանացիներու դէմ բռնական միջոցներ ձեռք առնուելուն միաձայնութեամբ որոշեր են զօրք չըրկել ապստամբներու դէմ այլ ձեռք առնել խաղաղ միջոցներ, զրկել բաւական թուով մօլլաներ՝ հանդարտեցնելու համար զորդուած ալպանացիները: Սուլթանը, որ վարագոյրի մը ետեւը գաղտնի ներկայ գտնուել է ժողովին շատ զօհ մնացեր է իր փաշաներուն որոշումէն:

— Զինուորական յանձնաժողովը, զինուորական տեսչութիւնը և պատերազմական նախարարը խորհրդակցութիւն են բայց վերջին որոշումը տուած չեն դեռ Իւսթիպի, Մանասթրի և Օէլա. նիկի վիլայէթներուն մէջ զինուորական գրութիւն հրատարակելու մասին:

— Միթրոփիձայի մէջ սուսական հիւպատոս Եթէրպիւնը վերաւորող ալպանացի 15 տարուան ծանր աշխատանքի դատապարտուել է:

ՄԱԿԵՆՈՒՆԱ

Պուլկար թերթերը կը գրեն թէ՛ Երէկ Սօֆիայի մէջ տարածուած լուրի իր համաձայն՝ ընդհանուր շարք մը տեղի ունեցեր է Օթրիտ քաղաքին մէջ, լուրը եկած է Նիշէն, ուր ստացուած մասնաւոր հեռագիր մը կը պատմէ եղբր թէ՛ անցեալ գիշեր բազմաթիւ արնավտաններ Օթրիտի վրայ յարձակելով՝ բոլոր բնակիչները կոտորել են:

— Սմոլայ 18ին, երբ ուժանակով քանդուել Մուսթաֆա փաշայի գլխաւոր պահականցը և զինարանը շուկային մէջակցը՝ Նոյնպէս օգը հանուել են ուժանակով Մուսթաֆա փաշայի նաւթի մթերանոցը և Բուսթը-Քէոյի մօտի երկաթուղին: Քաղաքին տանձիկներուն մէջ մեծ շփոթութիւն տիրել է և բազմաթիւ քրիստոնեաներ ձերբակալուած են:

— Էտրիւնէի տեղական ապստամբներէն ՅՅ հոգիէ բաղկացեալ խումբ մը կուռ ունեցեր է տաճիկ զօրքերու հետ: Կուրը տեւած է երկու ժամ և զօրքերէն 20 հոգի մնաւ, իսկ վիրաւորներուն թիւը յայտնի չէ: Խումբը ու է կորուստ չէ ունեցած և գեշերը լողալով Արտա գետը անցեր: Երկրէն գիւղին կրակ տուել և մտեր է անտառը:

— Թուրք զօրքը Օէլանիկի քունի մը դիւլբուրու վրայ յարձակելով ապստամբներ և զէնքեր փնտռելու պատրուակով գիւղացիներն իրենց տուններէն վառուել և բոլոր թանկագին բաները ժողովելով իրենք մնացեր են հոն ապրելու համար իսկ գիւղացիները մնացեր են գուրսը՝ դաշտերու մէջ՝ իրենց պղտիկներով:

ՊՈՒԿԱՐԻՍ

Պօլսէն «Պէրլինէր»-ի ալպակաթին կը յայտնեն թէ Բ. Դուռը ազգու ծանուցագիր մը զրկած է պուլկարական գործակատարին: Թուրք կառավարութիւնը կը սպաննայ եղբր վերջնագիր զրկել պուլկար կառավարութեան, եթէ վերջինը միջոցներ ձեռք չառնէ շարունակ սահմանազուխն անցնող խումբերուն դէմ, որոնք պուլկար սպանելէ կառաջնորդուին եղբր:

— Ֆրանսական հանրապետութեան նախագահ պ. Է. Լուպէ պատուոյ լէգէոնի շորթորդ կարգի նշանը շնորհեր է Վ. Կոնայի փաստարաններէն ազգ. երեսփոխան պ. Բասարօֆին:

ՍԵՐՊԻՍ

Պելկրատի մէջ՝ ոստիկանութեան այն կարգադրութեան դէմ թէ՛ վաճառականական պաշտօնեաներն ալ սպասաւորներու նշանները կրեն, այդ սպասաւորները ցոյց ընելով իրենց միացեր են ՅՕԻ չափ ուսանողներ: ոստիկան զինուորները ցրուած են ցուցարարները քանի մը հոգի վիրաւորելով: Նոյն իրիկուս կրկուներ է ցոյցը վաճառականական պաշտօնեաներէն և ուսանողներէն: Զիւտուր զինուորներ խրկուել են ցոյցը արգիլելու համար բայց ցոյցին մասնակցողները դէմ գնելով զինուորները ստիպուել են կրակ ընել: Վիրաւորեալներուն թիւը յայտնի չէ:

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

Մատիւ Բուէվօ, հեղինակ շատ մը հանրածանօթ վէպերու, մարտ 18ին Ֆրանսայի գրագէտներու ժողովին նախագահ ընտրուած էր: Նիստի մը առթիւ երբ Բուէվօ ընկերութեան ժողովապետի դրան մօտ կը գտնուէր կին մը ասորձանակ պայպերէ վրան, բայց գնդակը վրայեր է խնդիրը սիրային յարաբերութեան մը հետեւանքն ըլլալը կարծուի եղբր:

ԻՐԻՍԻ ԱՐԵՒԵԼԻԸ

Գրեց անգլիացի Ռելիքիւմ Ուօթընի բանաստեղծը և հայերէնի թարգմանեց Խոսրով. կը ծախուի իտուն ասնթիւի դիմել թարգմանչին՝ Մ. ԱՐՄԷՆ ԱՐՏՕՆԶ 43 Տուլիս Քուս Միսսոլ (Անկղղիտ) Եւ կամ Թուրքի Քարապանաֆեալի Վառնա

Отговорникъ Мурадъ-Ераносянъ Печальнипа „Взаимность“ Варна